

Retkikertomus Texelin matkasta 15.3.-18.3.2013

Alankomaiden Texel on kuulostanut mielessäni suoranaishetkellä paratiisilta mm. sen perusteella mitä olen Tringan retkitoimikunnan kokouksissa kuullut kokoneiden lintuharrastajien (jollainen en itse siis ole)puhelevan. Kun sain matkakaverini ylipuhuttua Texeliin (huolimatta sääennusteiden uumoilemasta viikon sadeputkesta ja koleasta säästä), niin lomapäiväsuunnitelmat olivatkin valmiit.

Texel sijaitsee Hollannin pohjoispuolella. Se on yksi Friisi-saarista, länsipuolella Pohjanmeri ja itäpuolella Vattimeren vuorovesialue matalikkoineen. Saari on n 25 km pitkä ja 9 km leveä.

Pokkarilla napsimani kuvat ovat lähinnä ”muistokuva”tasoa, joten tähän kertomukseen ei valitettavasti sisälly kuvia.

Perjantai 15.3.

Aamulentomatka Amsterdamiin sujui Finnairin kyydillä joutuisasti. Koneen rullatessa Schipholin kentän tuloportille näkyi jo lentokoneen ikkunasta lintumieltä nostattavia siivekkäitä : ei pelkästään runsasta määrää lentokoneita vaan myös mm. töyhtöhyyppiä, meriharakoita, nokikanoja, nokivariuksia, harmaahaikara ja hiirihaukka. Olimme varanneet etukäteen auton Europcarilta, auton nouto lentokentän toimipisteestä oli helppoa. Auton vuokra 4 vuorokaudeksi maksoi yhteensä 104 euroa. Schipholista ajoimme noin 90 km matkan Den Helderin kaupunkiin, lämpömittari näytti nipin napin plussa-astetta. Ajomatka meni ajoittaisessa tihku-/rätäsateessa. Matkan varrella näkyi lintuja vähän joka puolella, kosteita peltoja ja kanavia kun alavissa Alankomaissa riittää. Runsaalukuisimpia olivat merihanhi, tukkasotka, nokikana. Retkilajeiksi poimin myös haapanan, sinisorsan, ristosorsan, harakan, uuttukyyhkyn, meri-, nauru-, kala- ja harmaalokin, naakan, liejukanan, kyhmyjoutsenen, silkkiuikun, merimetson, afrikanhanhen ja tuulihaukan.

Den Helderistä kulkee tunnin välein TESO-yhtiön autolautta Texelin saarelle. Lautan lähtöpaikalle on hyvät opastukset ja matkalipun voi ostaa autosta käsin satamasta. Auto+2 hlöä edestakaisin maksoi 37 euroa. Rätäsade yltyi ja puolen tunnin mittaisen laivamatkan aikana ei juuri näkyvyyttä merelle ollut. Laivassa on kahvio, josta ostin Texelin oivan kartan.

Majapaikkamme oli saaren länsirannalla noin puolessa välissä saarta sijaitsevassa De Koogin kylässä (Kiva B&B tosin ilman tuota jälkimmäistä B:tä eli aamiaista, senkin olisi saanut erikseen, mutta huoneessa oli jääkaappi, kahvinkeitin ja vedenkeitin ja kauppa ihan lähellä. Huone maksoi kahdelta 43e/yö). Saarella on lyhyet ajomatkat ihan mihin vaan ja muutamassa päivässä saarta ehtikin kierrellä hyvin ja parhaissa paikoissa käydä useasti. Mainittakoon, että matkakaverini ei ole varsinainen lintuharrastaja joten varhaisaamujen havainnointia tai varsinaista meristaijausta ei tähän reissuun kuulunut. Ja omista määrittäytöpuutteista johtuen suuri osa ylilentävistä pikkulinnuista jäi määrittäytösuunon pikkulintu sp...

Matkalla De Koogin koukkasimme Den Burgin kautta, kylän reunuslammessa uiskenteli tarhakarkulaisporukkaan laskettava mustajoutsen, itselleni uusi laji. Fasaanejakin oli kylän liepeillä.

Rätäsade ja navakka tuuli jatkuivat De Koogia lähestyessämme. Ihan De Koogin lähellä on hieno luontokeskus Ecomare, toisaalta Pohjanmeren ja Vattimeren luontokeskus, toisaalta Texelin dyyniluonnonpuiston opastuskeskus. Ecomaresta löytyy mm. isoja akvaarioita, joissa Pohjan- ja Vattimerien kaloja, hienot näyttelyt Texelin kehityksestä viimeisimmältä jääkaudelta alkaen. Ja monipuolisesti materiaalia ja kirjallisuutta alueen luonnosta, ehdottomasti kannattaa käydä, jos Texelille suuntaa.

Keskuksesta kannattaa ostaa parilla eurolla tosi hyvä kirjanen ”Bird-watching on Texel”. Ecomaressa hoidetaan myös loukkaantuneita hylkeitä ja lintuja, alunperin se olikin sairaiden hylkeiden hoitokeskus. Keskuksessa vierähti pari tuntia, pitempäänkin olisi voinut olla. Ecomaresta kun kulkee vielä rantaan, löytyy mainio, merinäköalainen ruokapaikka Paal 17, täällä kävimme parikin kertaa syömässä. Koko länsiranta on merkitty näillä ”paaleilla”, auttavat suunnistamaan kartankin kanssa.

Alkuillasta asetuimme majapaikkaamme ja kävimme kaupassa. Sade taukosi - jippii! - ja lähdimme vielä parin tunnin iltakävelylle rannalle. Saaren läntisin reuna on n 1-3 km leveää dyynivyöhykettä sara vai mikä se on -ruohoineen. Matkalla kohti rantaa näkyi/kuului punarinta, talitiainen, mustarastas, viherpeippo. Ja etenkin näkyi kaneja, kymmenittäin. Monisatapäinen naakkaparvi oli iltalennolla. Rannalla kipitti kaksi pulmussirriä ja muutama meriharakka tonki hiekkaa. Yhdellä dyynillä nokivaris harjoitti hassua mäenlaskua: kapusi monta kertaa lumisen dyynin päälle, kooki koipensa, kävi pötkälleen ja kieri dyyniä alas. Ja uudestaan ja uudestaan. Laitoinkin tästä Lintuverkkoon viestiä ja monet kommentoivat omin varislintuhavaintoineen aiheesta. Olipas ensimmäiseen päivään mahtunut jo paljon kaikenlaista mukavaa☺.

Lauantai 16.3. Koko päivä +2-+3 astetta, tuulista, pilvistä mutta onneksi ei sadetta

Aamupala sujui mukavasti majapaikan takapihapensaikon ääniä kuulostellessa. Sepelkyyhkyt kujersivat, rautiainen lauloi pontevasti puun latvassa, sini-, talitiainen, mustarastas olivat takapihan ruokinnan kimpussa, varpusia istui aidalla, 3 peippoakin näkyi. Peippoja oli saarella koko sielläoloaikamme vielä hyvin niukalti. Punarinta lauloi kadun varressa.

Ajoimme muutaman kilometrin matkan kylästä pohjoiseen, parkkeerasimme auton tien viereen ja lähdimme parin tunnin kävelylle De Muyn alueelle. Alue on vaihtelevaa dyyni-/ruohopelto+tulvivat ojat -aluetta, jossa saa kulkea merkittyjä reittejä. Osa koko saaren alueista/poluista on suljettu yleisöltä lintujen pesintäkauden. Hiirihaukkoja näkyi monta. Pelloilla oli runsaat määrät -satoja- merihanhia ja muutama afrikanhanhi, kahlaajista töyhtöhyppiä. Pellon keskellä huomio kiinnittyi kellanruskeaan lintuun. Tätä en ollut osannut odottaa kohtaavani. Onneksi oli tullut selattua lintukirjaa niin, että lajinmääritys ei tuottanut vaikeutta: ruostesorsahan siinä. Elis☺. Tarhakarkulainen vissiin tämäkin, mutta mahtavaa oli nähdä tämä kaunis lintu, joka teki pienen lentokierroksenkin, jolloin näkyivät valkeat siiven etuosat, lintu myös piti hassua ääntä. Päivähän alkoi mitä parhaimmin! Pelloilla oli 3 västäräkkiä, näitä ei tämän jälkeen reissussa näkynytäkään. Muulla pesii myös kapustahaikaroita, mutta näitä ei tällä reissulla vielä näkynyt.

Ajomatka jatkui kohti pohjoista De Slufterin alueelle. Pikainen eväidensyönti autossa ja taas kävelylle. Slufter on aivan mahtava paikka. Kun kapuaa rappuset ylös dyynille, edessä aukeaa hieno panoraama rannalle. Tämä on lukuisien lintujen pesimäaluetta vähän myöhemmin keväällä. Laajan rannan alueella voi kulkea vapaasti, vesipaikat säätelevät kulkureitit. Meriharakoita oli parisataa, tiiviinä rykelminä kaikilla nokka samaan suuntaan. Pulmussirrejä oli täälläkin kuuden porukka. Ristisorsia n 30. Punajalkaviklot tekivät äänekkäitä lentopyrähdyksiä. Kolme punakuria ruokaili. Näkyi ja kuului retken ensimmäiset - vaan ei viimeiset - kuovit. Meri-, harmaa- ja naurulokkeja. Rannalla oli aika paljon kulkijoita, lauantaikävelyllä perheitä, pariskuntia, kaikenikäisiä nauttimassa kevättunnelmasta. Linnut eivät vaikuttaneet millään tavalla ihmisistä välittävän vaikka kävelypolut menivät läheltäkin, ne vaan ruokailivat tai lepäilivät. Kiuru laululenteli taivaalla. Täällä olisi saattanut näkyä/kuulua myös pulmusia ja tunturikiuruja mutta en havainnut.

Slufterilta matka eteni kahvilakäynnin (kahvila ihan siinä Slufterin parkkipaikan vieressä) jälkeen saaren pohjoiskärjen majakkanäköalokoukkauksen jälkeen De Cocksdorpin kylään, jossa valittiin epäonnistunut myöhäislounaspaikka (kallista, mitätöntä huonolaatuista ruokaa, tily henkilökunta). Ravintolan edustalla sentään oli kolme turkinkyhkyä! Epämieluisa ruokailukokemus onneksi unohtui pikaisesti, kun kylästä ajaessamme huomio kiinnittyi liikkuvaan tummaan kasaan viheriällä nurmivallilla. Tiivis poriseva sepelhanhiparvihan siinä ruokaili. Lintuja oli n 200. Näitä katselimme auton vierestä pitkän tovin.

Sitten seurasikin yksi retken mieleenpainuvimmista osuuksista ja elämyksistä. Ajoimme Texelin itäreunaa kohti etelää. Rantaa reunustaa kilometrien pituinen valli, ruohopeitteinen. Ajotie kulkee vallin alla saaren puolella, merinäköalaa ei siis tieltä ole. Mutta muutoin aidatulle vallille on vähän väliä tehty portaita, joita pitkin vallille pääsee ja vallin laella kulkee pitkä yhtäjaksoinen kävelyyn ja pyöräilyynkin sopiva väylä. Tosin tietä pitkin ajaessakaan ei tarvitse tyytyä tylsiin näkymiin, aivan jakuvasti tulee vastaan lampia ja kanavia ja peltoja ja koko ajan näkyy lintuja - paljon. Ensimmäinen kapuaminen vallille ja näkymät sieltä meinasivat kyllä tipauttaa minut persauksilleni. Kova tuuli sai vedet vuotamaan silmistä ja kaukoputkesta sai pitää kaksin käsin kiinni, mutta ei haitannut! Koko matalikko kuhisi lintuja. En ole ikinä nähnyt mitään vastaavaa, yhdellä silmäyksellä näin enemmän kahlaajia kuin olen tähän astisessa elämässä nähnyt yhteensä. Lukumääräisesti eniten oli kuoveja. Niitä oli silmäkantamattomiin sekä etelään, pohjoiseen että itään, matalikkoa kun jatkui vallilta kauas merelle. En ollut tiennyt että maailmassa on noin paljon kuoveja, luultavasti kaikki maailman kuovit olivat nyt täällä... ei vaan, mutta niitä oli käsittämättömän paljon, nelinumeroinen luku. Pieniä sirrejä oli kuovien välissä niitäkin joka puolella sadoittain. Lapinsirrejä –otaksun- enimmäkseen, pulmussirrejä joitakin. Varmasti taitavampi määrittäjä olisi kaivanut joukosta useampia sirrilajeja. Tyllejäkin oli runsaasti. Ristisorsia näkyi tähyämispaikalta parisataa ja niitä kuten muitakin lintuja riitti sitten kohti etelää, joten määräraviot ovat taatusti alakanttiin. Vaikuttavia olivat ylväät omissa porukoissaan pysyttelevät avosetit, 53 linnun parvi kulki hitaasti kohti etelää. Sanat eivät nyt riitä kuvaamaan näkymiä ja tunnelmaa siellä.

Ajelimme hiljakseen vallinreunustietä kohti etelää ja vähän väliä pysähdyimme vallin laella käymään. Paras kahjaajamatalikko oli parin kilometrin mittainen. Tien varren saaren puolella näkyi mm. satoja haapanoita, upeita satapäisiä sepelhanhiparvia ilmassa ja maassa, satoja merihanhia, parikymmentä tundrahanhea, kottaraisia, jouhisorsapariskunta, lisää avosettejä ihan tien vieressä. Valokuvaajille siellä on kyllä mahtavat paikat! Tuulihaukkoja näkyi leluttelemassa useita. Ilta alkoi hämärtyä ja olikin aika palata iltapalalle majapaikalle. Yksi elämäni hienoimmista lintupäivistä!

Sunnuntai 17.3. +3-+5 astetta, aurinko pilkahteli välillä, ei sadetta tänäänkään ennen iltaa

Aamupalan ja rautaisen aamuserenadin jälkeen raikkaalle, reippaalle kävelylle läheiseen metsään. Lähtöä tehdessä taivaalta kuului kapustarinnan haikea vihellys. Texelillä on metsävyöhyke saaren länsilounaisalueella, dyynivyöhykkeen reunalla. Kaneihin meinasi taas kompastua metsän ja dyynialueen rajamailla. Peukaloisia lauloi vähän joka puolella. Käpytikka rummutti tahtia metsäpolulla ajaville pyöräilijöille. Tämän päivän suunnitelmana oli koluta saaren lounaiskolkan alueita. Ajelimme rantaa johtavia pikkuteitä ”paaleille”. Paal 15 rannalta näkyi meresä runsaasti haahkoja ja 1 mustalintu. Yksi muuttava gavia näkyi kaukana. Parkkipaikalla tepsutti 3 räkättirastasta. Paal 12 rannalla saimme ihailta kahta sinisuohaukkaa, naarasta ja koirasta, jotka liisivät näyttävästi matalalla dyynien ruohostoille

tähyillen, ihmisistä eivät tuntuneet nekään juuri perustavan, liisivät aivan vierestä. Ruskosuohaukkakin näyttäytyi täällä.

Bolle Kamerin ja Grote Vlakn alueella löytyi monen jo aiemmin tavatun lintulajin lisäksi taveja, lapasorsia, kanadanhanhia 2 kpl ja 2 mustapyrstökuiria. Keväämmällä etenkin Bolle Kamer on varmaan mahtavaa laululintupaikkaa. Kuovit pitivät konserttiaan, meriharakat täälläkin vartiassa.

Aivan saaren lounaisimmassa kolkassa, lähellä satamaa on dyynien keskellä De Geulin dyynijärvi ja sen vieressä Mokbaalin lahti. Näköalapaikalta De Geulin takarannalla näkyi suuri merimetsoyhdyskunta. Harmaahaikarat saivat seurakseen yhden jalohaikaran. Mokbaalin lahti oli superhyvä paikka, aivan sairaasti lintuja sielläkin (ei ihan yhtä hyvä kuin Vattimeren ranta kuitenkin). Kuoveja oli sadoittain. samoin meriharakoita ja ristosorsia. Punajalkavikloja, mustapyrstökuireja, lapinsirrejä ja reissun suurin pulmussirriporukka, noin satapäinen.

Iltapäivällä palasimme vielä De Hoge Bergin alueen läpi ajaen Vattimeren puolelle, matkaa kun on vain noin 10 km. Texel on kuulu lampaistaan, siellä on tuhansia lampaita, Texel onkin yksi lammasrotu. De Hoge Bergin alueen teitä ajaessa tienvarret olivat täynnä lampaita (niitä oli saarella kyllä muissakin paikoissa) ja karitsoja. Valleilta näkyi samaa kuin edellisenä päivänä. Yhdessä kohtaa valjeja näkyi merelle tähyävä kaukoputkiporukka (toinen koko reissun aikana kohtaamistani kaukoputkellisista, muutoinkaan lintuharrastajia ei tosiaankaan ollut tungokseksi, tulevatko vasta keväämmällä kun lajisto on runsaampaa?). Porukka oli juuri laskeutumassa ja palaamassa autoillensa. Onneksi ennätin ennen auton oven sulkeutumista kysäistä yhdeltä, näkyikö merellä jotain erityistä, sillä näkyihän siellä. Orni viittoili summittaisesti kohti itää ja kertoi, että mustakauluikku ui siellä jossain. Kapuaminen vallille, jolla tuuli taas aivan sairaasti ja silmät kirvelen haeskelin uikkuprofiilia. Onneksi löytyi! Retken kolmas elis😊. Sepelhanhet näyttivät isoina lentoparvina tosi hienoilta kun illansuu oli puoliaurinkoinen. Mahtava lintupäivä tämäkin!

Maanantai 18.3. +5, puolipilvistä

Aamupäivä oli vielä lyhyesti aikaa tutkia saarta ennen paluuta mantereelle. Lyhyt metsäkävely tuotti lajistalle närhiä. Peukaloiset lauloivat jos mahdollista eilistäkin pontevammin. Rastaiden vähyys ihmetytti. Ajelimme Oudeschildin somaan kylään, joka vanha kalastusalustukikohta. Kylässä on monipuolinen villatuotemyymälä. Ja satamassa on kalamyymälöitä ja –ja ravintoloita, Kalalounas täällä olikin reissun paras ja matkaevääksi ostetut savusilakat jos mahdollista vielä parempia. Ennätimme ajaa pienen matkan itärantaa kohti pohjoista. Kuovipaljous oli nyt siirtynyt matalikolta saaren puolelle. Yhdellä ei niin kovin suurella pellolla käyskenteli vähintään 800 kuovia, työttöhyppiä, kottaraisia siellä täällä. Tähän näkymään oli mahtavaa päättää Texelin retki ja suunnata takaisin Amsterdamiin.

Texel oli minusta aivan käsittämättömän hyvä ja kiva lintupaikka! Ainoa huono puoli oli poislähtö. Vaikkei lajimäärä päätä huimaa (jos olisin ollut parempi lajinmäärittäjä, olisi tullut varmaan parikymmentä lisälajia). niin lintuja oli määrällisesti valtavasti. Saarella on muuten tosi hyvät pyöräilytiet joka puolella. Ylämäkiä ei nimeksikään mutta vastatuulta sitten senkin edestä!

Mainittakoon, että vietimme vielä 3 päivää Amsterdamissa, pyöräillen ja kävellen, ja sieltäkin löytyi paljon kivoja lintuja, mm. pähkinänakkeli ja pikku-uikku Amsterdamse Bosista, kattohaikarat Vondelparkista,

puistoista (Flevopark, Rembrandt-park) puukiipijöitä, vihervarpusia, kauluskaijoja, mandariinisorsa ,
laulurastaita, punakylkirastaita, pyrstötiaisia, hippiäisiä.

Jos suunnittelet matkaa Texeliin (ja kannattaa alkaa suunnitella!) ja haluat kysyä jotain lisätietoja, niin
vastaan mielelläni: j.sarvala@wippies.com

Jaana Sarvala